

Тема: Взуттєві товари

Взуття належить до предметів першої необхідності і є товаром складного асортименту. Взуття захищає стопу людини від атмосферних дій і разом з одягом складає певний ансамбль.

До взуття встановлюються такі вимоги:

1. функціональні (відповідність взуття, його призначення)
2. органо-плетичні, гігієнічні властивості, маса розмірні дані
3. естетичні (колір, блиск, текстура, лицьової поверхні)
4. експлуатаційні (міцність, зносостійкість, довговічність, надійність)
5. технологічні вимоги (економне витрачання сировини)

Сировинними матеріалами для виготовлення взуття є :

- натуральні;
- штучні

Натуральні шкіри в залежності від призначення :

- а) шкіри для верху взуття;
- б) шкіри для низу взуття

Для верху застосовують шкіру хромового дублення, тонкі еластичні, добре підлягають обробці (фарбування, тиснення, лакування). Мають хороший зовнішній вигляд, поступаються по водостійкості для низу взуття.

Шкіри для низу взуття більш товсті, щільні, виготовляють із шкіри великої рогатої худоби (бик, бугай) хроморослинним дубленням, у розрізі мають червоно-коричневий колір, їх називають красnodубленими. Застосовують для устілок, підошви у шкіряному взутті.

Вихідною сировиною для одержання натуральної шкіри є шкіри великої рогатої худоби, свиней, овець, оленів, верблюдів, диких і морських тварин (тюлені, моржі) шкіра складається з трьох шарів:

- зовнішнього (епідерміс);

- середнього (дерма);
- внутрішнього (підшкірно-жировий шар).

Шкіру одержують з дерми, а два інших шари - видаляють.

Типографічні ділянки шкіри:

- голова - видаляється;
- вороток - знаходиться між хвостом і головою; більш рихлий, ніж інші ділянки. Застосовують для мало відповідних деталей взуття;
- чепрат - основна ділянка. Вся спина до брюшини. Найбільш щільний, товстий, висока міцність, застосовують для відповідальних ділянок взуття (носок, задник);
- поли-тонкі, малощільні, неміцні ділянки, застосовують у якості підкладних шкір;
- огузок - частина у коренях хвоста, застосовують для мало відповідальних деталей у взутті.

Шкіри коней мають дві топографічні ділянки: *передина* і *хаз*.

Класифікація та асортимент натуральних шкір взуття.

До таких шкір відносять:

- опайок (виготовляють із шкір телят, віком до 6 місяців; тонка еластична шкіра, з мілкою непомітною мерією; мерія - природний малюнок шкіри, застосовують для верху дитячого та модельного жіночого взуття);
- виросток - із шкір телят, віком до 1 року, більш тонка лицева поверхня, більш крупний малюнок, має мерія. Застосовують для верху чоловічого, жіночого та дитячого взуття;
- напівкожник - із шкір молодняку, віком до півтора року, товста груба мерія, можуть зустрічатися життєві дефекти. Застосовують для верху чоловічого, жіночого та дитячого взуття;
- шевро - виготовляють із шкір кіз. Тонка, еластична поверхня, красивий малюнок мерії, застосовують для верху чоловічого модельного та жіночого взуття;

Шкіра із свині має наскрізні отвори від щетини, що знижують водостійкість, відрізняється твердістю, некрасивим зовнішнім виглядом, облагороджування проводять шляхом спилування тонкого лицевого шару, або шліфуванням і подальшим нанесенням

плівкового покриття і тиснення або на гладку лицеву поверхню піддають нарізці (шкіри крокодила, пітона);

Лакова шкіра має дзеркальний блиск, за рахунок нанесення лакового покриття, а на лицьову поверхню, на такі як опайок, внаслідок чого має гарний зовнішній вигляд, стійкість до вологи і механічних ушкоджень, однак показники гігієнічних властивостей низька;

Велюр-вироблений із шкір хромового дублення, на поверхні можуть бути дефекти, а тому ці шкіри відшліфовують, фарбують у різні кольори, Призначення для верху різних видів взуття;

Спілок отримують в результаті розпилення товстих шкір надвоє з двох сторін, має ворсову поверхню, застосовують у якості підкладних шкір, підшв, спортивного взуття, виготовлення пінеток, деталей верху взуття;

Нубук-це шкіра зі злегка підшліфованою поверхнею, використовують опайок, напівкожник, застосовують для верху всіх видів взуття;

Замша-найбільш дорога шкіра, виробляють зі шкір диких кіз, лося, оленя жировим дубленням. Гарна, барвиста поверхня, густий низький рівний ворс. Фарбують у різні кольори, але найбільш застосовують: горний, коричневий, темно-синій. Застосовують для особливо вишуканого модельного взуття.

Юхтові шкіри класифікують за багатьма ознаками:

1) За призначенням:

- юхтова взуттєва;
- юхтова сандальна

2) За походженням:

- зі шкір великої рогатої худоби
- кінської, свинячої шкір

3) За способом дублення:

- комбіноване
- хромове

4) За способом формування;

5) За кольором;

6) За розмірами;

7) За товщиною;

Юхтові шкіри є м'які, товщиною 1,5-3 мм, комбінованого або хромового дублення.

- Юхта сандальна - вміст жиру від 6-12 %.

- Юхта шкірова відрізняється великим відсотком жиру.

- Юхта взуттєва виготовляється зі шкір великої рогатої худоби, жиру 23-30 %.

Ці шкіри є щільні, міцні, висока зносостійкість. Із юхти виготовляють робоче взуття: чоботи, напівчоботи, ботинки.

Підкладочні шкіри виробляють хромовим дубленням або комбінованим, які можуть мати пороки. Відповідно з призначенням вони повинні бути: стійкі до стирання, дії вологи, високі гігієнічні властивості.

Шкіри для низу взуття мають підвищену товщину 6-2,5 мм, щільність, твердість, хороші гігієнічні властивості.

Їх класифікують:

1) За призначенням:

- Ниткові
- Клейові
- Винтожно-цвяхові

2) За сировиною:

- Шкір великої рогатої худоби
- Свинної
- Кінської
- Шкір верблюд

3) За конфігурацією:

- Цілі
- Напівшкіри
- Кінські хози

Застосовуються для підощв, устілок рантів , задників, підносків, підкладок тощо.

Матеріали штучні для низу взуття:

- гуми
- пластмаси
- картону

Звичайну гуму виготовляють:

- пористою
- непористою

Натуральна гума має високий опір для стирання, не пропускає воду, але характеризується підвищеною твердістю, масою, недостатньо теплозахисна. Застосовують для підощв робочого і спеціального взуття, виготовлення каблуків, підощв.

Пориста гума відрізняється м'якістю, гарною амортизаційною здатністю, теплозахисністю і гнучкістю. Різновидом пористих гум є порокреп, що має хорошу еластичність, міцність і гарний зовнішній вигляд.

Шкіроподібна гума подібна з натуральною шкірою за пружністю, пластичністю, твердістю, бо має ускладі до 85 % високостирального каучуку.

Використовують, як підощви і каблуки для демісезонного взуття клейового методу кріплення. На Україні виробляють таку гуму під назвою «кож-велон» Дарник Київ на заводі Вулкан. Виробляються шкіри різного кольору, імітує корок(пробку).

Транспортна гума-це непористий напів прозорий матеріал з високим вмістом натурального і синтетичного каучуку. Різновидом цієї гуми є стиретип. Транспортні гуми мають високу міцність, пружність, стійкість до стирання, застосовують у клейовому взутті у вигляді формованих підощв з глибоким рифленням ходової частини. Для низу взуття застосовують пластмаси, поліуретан, поліетилен, полівінілхлорид, поліаміди, поліпропілен, термопласти.

Полівенілхлорид має хороші литтєві властивості, міцність для підошви. З цього матеріалу морозі втрачають міцність і тріскаються, ковзають і мають низькі теплозахисні властивості.

Поліетилен, поліаміди застосовують для виготовлення набійок і каблуків.

Поліуритан має стійкість до старіння, стирання, характеризується стабільністю форм. Можуть бути фарбовані у різні кольори, літа підошва для всіх видів взуття.

Термопласти (ТЕП) мають високу міцність, твердість, формостійкість, опір до стирання. Виготовляють для низу взуття і литих підошв.

Штучні і синтетичні шкіри для верху взуття, для зовнішніх деталей взуття, для верху юхтового взуття використовують такі види, як кирза, шаврилін, юхтин.

Замінники хромової шкіри - венілізшкіра Т-це на тканинній основі, венілізшкіра НТ (неткана основа), шкіра Венибал, штучна зашма, лакова шкіра, флорейвак.

Також застосовують для верху взуття синтетичні шкіри:

- портволір
- корфож
- кларено

Взуттєві картони-це листовий матеріал в якому потрібні рослини і шкіряні волокна.

За призначенням поділяють:

- для устілок
- для задників
- для платформи

Шкірокартон відрізняється від устілкового картону відрізняється більш низьким гігієнічними властивостями, але більш високими експлуатаційними і стійкості до води.

Устілкові картони мають хороші гігієнічні властивості. Для підвищення стійкості дублюють спілком і іншими матеріалами. Застосовують для основних і вкладних устілок.

Тексун складається з целюлозного натурального або синтетичного каучуку. Володіє легкістю, стійкістю, міцністю, хорошими гігієнічними властивостями. Застосовується для устілок твердих підносків, задників.

Шкірматол виробляють із шкіряних волокон проклеєною латексом. Виробляють тверді задники.

Для виготовлення взуття застосовуються взуттєві колодки, які можуть бути виготовленні із дерева, пластмаси бувають суцільні і збірні. Повинні відповідати розмірним даним стопи людини.

Колодка складається:

- пучкова частина;
- п'яточна частина;
- геленочна частина (посередині);

Розмір взуття визначають із самої високої пучкової частини і до кінця п'ятки.

Для визначення повноти вимірюють ширину у пучковій частині, а для чобіт, напівчобіт вимірюють підйом.

Для чобіт міряють голониці у самій високій частині.

Для кріплення вверху взуття до низу існують такі методи:

- 1) Хімічні методи - це клейовий, миттєвий метод гарячої вулканізації. Взуття клейового методу кріплення відрізняються легкістю, хорошим зовнішнім виглядом, але недостатньо міцний, 80% взуття виробляють цим методом.
- 2) Миттєвий - застосовується для взуття термопласти, взуття легке, часто виготовляють літнє та спортивки.
- 3) Метод гарячої вулканізації здійснюється у прес-формі 150-180 С, високі міцні властивості, але взуття може бути більш важким, виготовляють повсякденне і домашня взуття.

Ниточні методи:

- 1) Рантовий - заклеюється в тому, що до кронки заготовки пришивається устілка, а потім - рант і підошва, для чоловічого і хлопчачого взуття.
- 2) Допільний метод - кронка заготовки пришивається, а зверху рант. Взуття легке, гнучке. Дитяче взуття.
- 3) Виворотний - кронки заготовки у вивернутому стані пришивають до підошви, а потім всередину вставляють устілку, виготовляють домашнє і деякі види спортивного взуття.
- 4) Сандальний - аналогічний допільному, не має жорстких підносків, устілок, підкладок. Виробляють дитячі сандалі.

Комбіновані методи кріплення:

- 1) Рантово-клеювий - спочатку рантовим, а потім прикріплюють підошву, має стійкість до витирання, водостійкість. Застосовується для чоловічого взуття, взуття для хлопчиків і деякі види дитячого взуття.
- 2) Строчечно-клеювий - до кронки заготовки кріплять обтяжну платформу, а потім приклеюють підошву, з неї виготовляють літнє жіноче взуття.
- 3) Винтово-цвяховий метод - деталі низу кріпляться за допомогою цвяхів, або дерев'яних шпильок. Взуття міцне, але більш важке. Виготовляють юхтове взуття і каблуки.

Обробка взуття:

- 1) Ажурна строчка - прикраси деталей верху ниточними швами.
- 2) Перфорація - малі і середні отвори у вигляді крапок, кілець, квадратів, трикутників.
- 3) Канти - полоски шкіри або тканини, якими обливають краї виробу.
- 4) Бейки - вузькі полоски оздоблюваного матеріалу, настрочені на заготовку.
- 5) Продержки - стрічки із шкіри або тканини, протянуті через деталі заготовок.
- 6) Тонування - нанесення фарб різного тону на окремі ділянки заготовок.
- 7) Гаряче тиснення - отримання малюнку на деталях верху взуття, шляхом гарячого просування.

Класифікація шкіряного взуття:

- 1) За призначенням:
 - побутове;
 - спортивне;
 - виробниче;
 - ортопедичне.
- 2) За функціональним використанням:
 - вихідне;
 - повсякденне;
 - робоче;
 - домашнє;
 - для пляжу та відпочинку.
- 3) За матеріалами верху:
 - зі шкіри;
 - з юфти;
 - з текстилю;
 - з штучної шкіри;
 - із синтетичної шкіри;
 - з комбінованого верху.
- 4) За способом виробництва:
 - модельне;
 - масове.
- 5) За матеріалом низу:
 - на пористій гумі;
 - на шкіроподібній гумі;
 - на натуральній гумі;
 - на поліуретановій гумі;
 - на термопластовій гумі.
- 6) За сезонами носки:
 - зимове;
 - літнє;
 - весняно-осіннє;
 - всесезонне.
- 7) За кольором:
 - біле;
 - чорне;
 - світле;
 - яскраве;
 - багатобарвне;
 - сріблясте;

- золотаве.

8) За висотою каблука:

- на низькому - 25 мм.
- середній - 26-45 мм.
- високому - 46-70 мм.
- дуже високому - більше 70 мм.

9) За способом кріплення на низу:

- на шнурках;
- на застібках - блискавках;
- на гумках;
- гудзиках;
- кнопках;
- бряжках;
- через підйомний ремінець.

10) За статевою, річною ознакою:

- чоловіча;
- хлопчача;
- шкільне;
- жіноче;
- дівоче;
- шкільне для дівчаток;
- дитяче;
- молодіжне;
- пінетки;
- гусарки (від 1 року - до 3 років).

11) За видами:

- чобітки;
- напівчобітки;
- ботинки;
- напівботинки;
- сандалети;
- сандалі;
- туфлі;
- танталети (без п'яточної частини);
- пінетки (до 1 року);
- гусарки (від 1 до 3 років);
- сабо;
- опанки (різновид літніх жіночих туфель, стречечним методом кріплення).

Методика огляду взуття:

- 1) Перевірити маркування (артикул, розмір, повноту, дату випуску, номер і стандарт або ТУ);
- 2) Оглянути фасадну частину взуття, перевірити наявність дефектів на деталях, натискуючи великим пальцем на носок, визначити їх стійкість на дотик, щільність матеріалу верху взуття;
- 3) Оглянути задню частину взуття, визначити упругість і висоту задника, правильність положення задніх наружних ременів чи швів заготовок, околотки п'яточної частини, а також установку і обробку підборів.
- 4) Перевірте дефекти по боковій не наружній частині взуття і парність її по висоті, задників, підборів.
- 5) Перевірте взуття зі сторони підошви, визначте дефекти кріплення підошви, парність взуття по клейманю підошви, обробки підошви і набойки.
- 6) Перевірте внутрішню бокову поверхню взуття, зовнішнім оглядом встановіть наявність дефектів і одночасно перевірте парність взуття по довжині і ширині підошви.
- 7) Перевірте внутрішні частини взуття, процупавши - визначте наявність бугрів чи цвяхів на устілки складок і розривів на підкладні, загнутих країв і жорсткого носка чи задника.

Гумове взуття.Класифікація та асортимент.

Асортимент гумового взуття менш різноманітний, його класифікують:

- по цільовим призначенням, характером використання, видами та різновидами особливостями конструкції, статево-віковим призначенням, розмірами, методами виготовлення, матеріалами верху, фасоном і моделлю, висотою каблука.

Гумове взуття за цільовим призначенням поділяють:

- Побутове
- Спортивне
- Виробничо-технічне

Асортимент гумового взуття менш різноманітний і класифікують за цільовим призначенням.

Залежно від сезону:

- весняно-осіннє
- літнє
- зимове

Асортимент взуття весняно-осіннє включає калоши, чобітки, ботинки.

До літнього взуття-туфлі, напівчеревики.

Зимове-чобітки, ботинки (з текстильним верхом з вовняних і напіввовняних тканин штучного хутра з утепленням, підкладками та устилками)

За характером використання розрізняють гумове взуття для носіння на шкіряному і валяному взутті й те, що надівається безпосередньо на панчохи або шкарпетки.

За видами:

- калоши
- чоботи
- чобітки
- ботинки
- туфлі

Калоші звичайні призначенні на шкіряне і валяне взуття.

- Високі, що закривають усю тильну частину стопи і кісточку для надягання безпосередньо на ногу.
- Напіввисокі доходять до кісточки і закривають значну частину тильного боку стопи і для надягання на панчохи, шкарпетки, а потім на валяне взуття або цити-їх виготовляють із застосуванням трикотажного полотна з начісом або без нього, а також шерстістяні байки.

Калоші випускають чорного кольору, лакові (за винятком клеєвих без підшивки для валяного взуття) для всіх статево-вікових груп населення

.

Чоботи-взуття,що надягається безпосередньо на ног ,а рибальські закривають стегно і мають надставку до халяв.Їх випускають полаковими чорного кольору з надкладками,чорними каблукам,виготовляємими методом формування або окиснення.Дляпідкадки чобіт використовують бумазею-корд,саржу ,трикотажну бавовняну трубку ластикового переплетення тощо.Випускають чоловічі та жіночі чоботи.

Чобітки надягають безпосередньо на ногу.Їх виготовляють цільногумовими з полівенілхлоридуабо з текстильним верхом на підкладціз трикотажного полотна з начосом шерстяної байки або штучного хутра з вкладною утеплюючоюустілкою.Вони бувають лакаові або без лакованої плівки з різними оздоблення -бордюрами ,тисненням аплікаціями та халявами різних висоти.Тескстильні чобітки без застібки із застібкою-блискавкоюзі шнурівками на блочках.

За методами виготовлення:

- Штамповане
- Формоване
- Лите під тиском
- Рідкого формування

За матеріалами верху:

- Взуття з полівенілхлориду
- З текстильним верхом

Фасон гумового взуття визнається формою його воскової частин,а також формою та висотою каблука.

Залежно від форми воскової частини розрізняють взуття з носком:

- Вузьким
- Широким
- Тупим
- Круглим
- Напівкруглим

Модель визначається конструкцією верху,наявністю прикрас,видом застібки.

Основними видами прикрас є:

- Тиснення
- Бордюри
- Відвороти
- Декоративні клапани аплікації
- Кільце
- пряжки

Використовують декоративну і функціональну фурнітуру:

- пряжки-застібки
- пряжки-защіпки
- петлі для шнурівок
- пряжки з кріпленням на кнопку
- застібки-блискавки

За висотою каблука:

- з потовщеним у п'ятковій частині(набійкою)
- низьким
- середнім
- високим

Висота низьких каблуків-25 мм,середніх- 25-40 мм,високих- більше 45 мм.

Для усунення ковзання гумових підшвзастосовують металеві та гумові шини різної конфігурації і змінні металеві пластинки(у взутті для альпіністів) з волокнистим наповненням.

За статево-віковим призначенням спортивне взуття поділяють на чоловіче, хлопчаче, жіноче дівоче, шкільне і дитяче.

Розміри гумового спортивного взуття: чоловіче - 255, 262, 270, 277, 285, 292, 300, 307; жіноче - 225, 232, 240, 247; хлопчаче -225. 232, 240. 247; шкільне - 202,210,217; дитяче - 165,172,180, 187.195.

За видами і різновидами розрізняють туфлі черевики, напівчеревики.

Туфлі спортивні бувають:

суцільнокроєні

зі шнурівкою на блочках

внутрішнім воском і задником

гумовою об союзкою

на гумовій підшві

із зовнішнім потовщенням у каблучній частині

Туфлі кросові випускають зі шнурівкою на блочках, з фігурними надблочниками, підсилюючими накладками із синтетичної тасьми, високими зовнішніми задниками з прогумованої тканини, підсиленими вініл-штучною шкірою з вентиляючими отворами, з рифленими гумовими обсоюзками, гумовими носками на гумових підшвах без потовщення в п'ятковій частині.

Туфлі для активного відпочинку за зовнішнім виглядом нагадують кросові, їх виготовляють на підшві із піненого полівінілхлориду з вкладними устілками-супінаторами з пористої гуми.

Туфлі для тенісу виготовляють із шнурівкою на блочках, з гумовими обсоюзками і носками на гумових підшвах із спеціальним рифленням без потовщення в каблучній частині, підсилені в геленковій та пучковій частинах текстильними м'язичками, прокладкою із пористого матеріалу.

Туфлі купольні формують із кольорової гуми, потовщенням на заднику, бортах і носку.

Сандали для басейну виготовляють методом формування з кольорової гуми. Вони складаються з підшви з двома гумовими ремінцями (роз'ємними або нероз'ємними).

Черевики баскетбольні подібні до туфель тенісних. Черевики футбольні подібні до туфель кросових, але на підшві мають гумові шипи та підсилювачі в передній частині.

На замовлення спортивних товариств випускають гумовевзуття для майстрів спорту.

Існує сім груп взуття: калоші, ботики, чобітки з текстильним верхом, чобітки та напівчобітки суцільно гумові, чобітки з полівінілхлориду,

спортивне взуття, чоботи. У межах вказаних груп передбачено підгрупи за статевіковим призначенням.

Подальший поділ здійснюється за характером використання та матеріалом верху.

Спортивне взуття в межах статевікових підгруп поділяють за видами.

Перевірка якості гумового взуття

Гумове взуття приймають партіями.

Партія - добове виготовлення виробів, що супроводжуються одним документом проякість. Для проведення фізико-механічних випробувань відбирають 0,05 % партії, але не менше двох пар; для молодіжного, дитячого і шкільного взуття – 0,1 %, але не менше чотирьох пар.

Лабораторним випробуванням піддають взуття на гумових заводах відповідно до показників, передбачених стандартами на відповідні види взуття. Взуття вважається якісним, якщо воно за всіма показниками відповідає вимогам документації. У разі незадовільного результату за будь-яким показником проводять повторне випробування подвійної кількості разків. Якщо взуття хоча б за одним показником не відповідає нормам стандарту, воно визнається неякісним.

У торговельних організаціях шляхом зовнішнього огляду проводять вибірку перевірки сортності. Суцільну перевірку здійснюють при розходженні фактичної сортності з даними заводу-виготівника.

Гумове взуття, за винятком фермових чобіт, туфель, а також спортивного, яке на сорти не поділяють, випускають двох сортів. При встановленні сорту враховують характер дефекту, його розмір і розміщення. Обмежується й загальна їх кількість (не більше трьох на кожному виробі), оскільки допустимі дефекти не повинні зосереджуватися в одному місці. Таку саму кількість дефектів із числа допустимих передбачено і для виробів, що не поділяються на сорти, тобто випускаються стандартними. У взутті з текстильним верхом аналогічне обмеження передбачено для виробів 2 сорту, а у виробах 1 сорту допускається не більше двох відхилень.

У гумовому взутті не допускається непарність, тобто невідповідність однієї півпари іншій за розміром, формою, кольором, товщиною

деталей; липкість лакованої плівки, виступання сірки, механічні пошкодження, відхилення деталей верху, розходження підкладки з кольоровою устілкою, запресовані складки на підкладці тощо.

Гумовевзуття, що не відповідає вимогам 2 сорту, а формовані туфлі, чоботи, спортивне взуття - вимогам стандарту, переводяться в брак.

Класифікація та асортимент валяного взуття.

Асортимент валяного взуття менш різноманітний, його поділяють за такими ознаками: призначенням - побутове і спеціальне; статевіковою ознакою і розміром - чоловіче (26 - 35), жіноче (23 - 27), дитяче (13 - 22); складом суміші - грубововняне звичайної якості, натуральної вовни 41 - 61 %, у тому числі поляркової не менше 65 %; поліпшеної якості (напівгрубововняне) - натуральної вовни не менше 60 %, у тому числі напівгрубої - 20 %, грубої - 20 %, поляркової - 20 %; фетрове - натуральної овечої напівгрубої вовни 42 %, козячого пуху 14 %, очоси камвольного і тонкосуконного виготовлення.

Грубововняне валяне взуття поділяють залежно від маси на обважене, тонке і середнє.

Крім того, за видом обробки розрізняють:

- натуральне, фарбоване (гладкофарбоване, трафаретного фарбування) і меланжеве;

за характером обробки:

- без обробки і з обробкою тасьмою, мотузкою, шкірою, штучною шкірою, хутром, аплікацією, металевою фурнітурою;

з різноманітними застібками :

- „блискавка", кнопками, гудзиками, блочками, пряжками;

за особливостями виготовлення:

- суцільноваляне, з привулканізованим гумовим низом, а фетрове - зі шкіряним низом;

за методом кріплення низу:

- пресової і котлової вулканізації, клейового методу кріплення; за формою - асиметричне, симетричне.

Побутовеваляневзуттявикористовується для звичайних умов носіння, тобто для захистувіднизьких температур. Найбільшапитома вага в асортиментіприпадає на грубововняневаляневзуття. Залежновідмаси і товщинистінокоїгоподіляють на дужеважке з підвищени- митеплозахиснимивластивостями, значноюмасою і жорсткістю; се- реднє - для носіння у звичайнихзимовихумовах і тонке - для носіння при невеликих морозах або з гумовими калошами.

Чоботиваляні з пришитимдо верхухаляви полотном (запобі- гаєпотрапляннюснігу в середину чобота) маютьвисокунадійність в експлуатації.

Взуттяфетровевалянемаєгарнийзовнішнійвигляд. До його складу входять: козячий пух - до 14 %, вовна - 30 %, очосигребінні й апаратні – 8 %, а такожвовнаовечанатуральнанапівгруба - 42 % і очосивласноговиготовлення ~ 6 %.

Видовийасортиментфетровоговзуття: чоловічічоботизізвичайними, видовженими і розширеними халявами; жіночічоботизізвичайними і високими халявами; дитячічоботизізвичайними халявами.

Фетровевзуттяможе бути фарбованим і нефарбованим, без прикрас і прикрашенетасьмою, мотузкою, натуральною, штучною чи синтетичною шкірою, натуральнимабощтучнимхутром; аплікацією.

Заякістюсумішірозрізняютьгрубововняне, напівгрубововняне і фетровеваляневзуття з гумовим низом. За видом, призначенням, розміром і обробкоювоно не відрізняєтьсявідзвичайноговзуття, але більшзручне у носінні. Маса таких чобітзменшуєтьсязалежновід методу кріплення низу, за рахунокпотоншення задника, п'ятки, підносковоїчастини і щічокчобіт. Маса, товщина і лінійнірозміри фет- рового і напівгрубововняноговзуття без гумових деталей відпові- даютьзвичайномувзуттю з цієї, сировини. Подошваможе бути з моно- літноїабопористоїгуми, чорноюабокольоровою, гладкою або рифленою, з каблуком і без нього. Товщинаподошvizалежитьвід

методу кріплення: найтонша - при котловій вулканізації, найтовстіша - при клейовому методі.

Розмір валяного взуття визначають за метричною системою. Номер взуття відповідає довжині його внутрішнього сліду в сантиметрах. Інтервал між сусідніми номерами становить 1 см.

Окрім валяних чобіт, в асортимент грубововняного взуття входять туфлі чоловічі й жіночі висотою 9 - 11 см, калоші з потовщеними стінками висотою 12 - 25 см. Розмір фетрових панчів для жіночих чобітків визначають за штрих-масовою системою (34–41 розмір).